

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สภา ไซยสัตย์¹

Retrieved 18-03-2024;

Revised 10-04-2024;

Accepted 20-04-2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ (1) เพื่อสำรวจการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (3) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (4) เพื่อพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่อำเภอหัวหิน และเทศบาลเมืองหัวหิน จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน การวิเคราะห์ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและรายได้สุทธิต่อเดือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ร้อยละ 87.5

คำสำคัญ: การจัดการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

สังกัด¹ นักวิชาการอิสระ

ที่อยู่: -

อีเมล: Sapamg5@gmail.com

Health Tourism Management, Hua Hin District Prachuap Khiri Khan Province

Sapa Chaiyasat¹

Abstract

The purpose of this research is found that: (1) to examine the management of health tourism in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, (2) to compare the opinions of a sample group regarding the management of health tourism in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, (3) to describe the relationship between the management of health tourism in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, and the factors influencing the management of health tourism, (4) to forecast the patterns of managing health tourism in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. This research is a quantitative study that involves community leaders, local government organization administrators, and residents in the Hua Hin District and Hua Hin Municipality area. A total of 400 individuals were surveyed using questionnaires, and data was analyzed through statistical methods, including percentages, means, standard deviations, correlation analysis, and multiple regression analysis. The research found that (1) the effectiveness of health tourism management in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, is at the highest level overall. (2) The opinions of the sample group regarding the management of health tourism in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, vary significantly based on statistical significance at the 0.05 level when categorized by gender, age, highest educational level, and monthly net income. (3) Health tourism management in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, has a statistically significant positive correlation with factors influencing health tourism management at the 0.05 level. (4) The factors influencing health tourism management can predict the patterns of health tourism management in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, with an accuracy of 87.5 percent.

Keywords: Management, Health Tourism, Hua Hin District

Type of Article: Research Article

Affiliation¹ independent academic

Address: -

E-mail: Sapamg5@gmail.com

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทุกประเทศได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจ สร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ควรค่าแก่การจดจำ ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้สร้างรายได้อย่างมหาศาลให้แก่แต่ละประเทศที่นำวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งต้องบูรณาการกลยุทธ์จากศาสตร์หลากหลายแขนง เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวางแผนอย่างมีคุณภาพ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาคนท้องถิ่น และการตลาด (นุชนารถ รัตนสูงศักดิ์ชัย, 2554)

เทศบาลเมืองหัวหินได้กำหนดนโยบายมุ่งมั่นสร้างความสุขมวลรวมของเมืองโดยเสริมทักษะการดำรงอยู่ การใช้ชีวิตที่ปลอดภัยบนภาวะปกติใหม่ (New Normal) และสามารถเข้าใจและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สร้างฐานการบริหารจัดการของเมืองด้านสุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ รวมไปถึงการพึ่งตนเองในการจัดการสุขภาพ โดยพัฒนาหัวหินให้เป็นเมืองมาตรฐาน HDC (Hygiene Distancing Clean) โดยมุ่งที่จะสร้างการเรียนรู้ให้ประชากรของเมืองสามารถดำรงอยู่ร่วมกับโรคอุบัติใหม่ และใช้ชีวิตบนภาวะปกติใหม่ (New Normal) ได้อย่างปลอดภัย พัฒนาสุขภาวะแบบองค์รวม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการสุขภาพเชิงรุก พัฒนาศูนย์สร้างสุขให้เป็นต้นแบบในการใช้โภชนาการ ดนตรี วัฒนธรรม กิจกรรมในการบำบัด รวมไปถึงการพัฒนาเครือข่ายการจัดการสุขภาพโดยชุมชน มุ่งเน้นให้ภาคีเครือข่ายพัฒนากลไก สร้างองค์ความรู้ด้านสุขภาพ และแลกเปลี่ยน และสนธิทรัพยากรเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองในการจัดการสุขภาพระดับบุคคล ชุมชน และในระดับเมือง

การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์การบริการและการท่องเที่ยวทางเลือกที่ ประเทศไทย มุ่งเน้นในการสร้างจุดขายและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศในกลุ่ม ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จากความได้เปรียบจากภาพลักษณ์อันดีทางด้านการแพทย์ ความพร้อม ทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก และศักยภาพทางการท่องเที่ยว ซึ่งจากแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน จะพบว่าจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหลากหลายและ ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่ม ประเทศสมาชิก ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสี่ประเทศ (ซึ่งได้แก่ประเทศไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์) ที่ได้รับการยอมรับทางด้านการท่องเที่ยวเชิง การแพทย์และสุขภาพ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) สำหรับปัญหาของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประกอบด้วยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Administration) ภาพรวมการบริหารจัดการยังต้องพัฒนาในหลายส่วน เช่น การบริการขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวยังไม่มีความเป็นรูปธรรม แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ขาดการดูแลรักษา รวมไปถึง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น นักท่องเที่ยวทั่วไปยังเข้าไม่ถึง เนื่องจากการบริการต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อรองรับชาวต่างชาติ และด้วยราคาที่สูงมากนักท่องเที่ยวทั่วไปที่ไม่ใช่ชาวต่างชาติ หรือไม่มีเงินทุนมากพอ ไม่สามารถเข้าถึงการได้รับบริการได้จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงประสงค์ทำการวิจัยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในเพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
4. เพื่อพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมติฐานการวิจัย

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่มีความแตกต่างกัน
3. ความสัมพันธ์ ระหว่าง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับ ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นเชิงบวก
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ไม่เกินร้อยละสามสิบ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการ

ทฤษฎีการจัดการที่สร้างประสิทธิภาพให้กับองค์กร ผู้ที่ให้นิยามทฤษฎีนี้ก็คือ Louis A. Allen 1958 Management and Organization หรือ POLC เป็นทฤษฎีการจัดการที่ใส่ใจกระบวนการตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการ ไปจนถึงการประเมินผล ข้อดีของ POLC ก็คือการใส่ใจการสร้างมาตรฐานในทุกรายละเอียด เน้นปฏิบัติตามมาตรฐานที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ส่งผลดีต่อการประเมินผลที่ชัดเจน สามารถวัดประสิทธิภาพของการทำงานได้ดี ในขณะที่องค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนในยุคนี้ทุกภาคส่วนต่างก็หันมาใส่ใจในการจัดการบริหารองค์กรกันทั้งสิ้น ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร ภาวะการเป็นผู้นำ และการควบคุม

แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชม ประโยชน์มากมายจากทรัพยากรการท่องเที่ยวก่อให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การสร้างจิตสำนึก รวมถึงการมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญดังนี้ (ชนินทร์ อยู่เพชร และคณะ, 2555, 19-22)

- 1) อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable)
- 2) ลดการบริโภค ใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดการก่อของเสีย (Reducing over - consumption and waste)
- 3) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Maintain diversity)
- 4) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning)
- 5) ต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy)
- 6) การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities)
- 7) ประชุมปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public)
- 8) การพัฒนาบุคลากร (Training staff)
- 9) จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (Marketing tourism responsibly)
- 10) ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย (Undertaking research)

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวพักผ่อนไปท่ามกลางธรรมชาติ เรียนรู้วิถีการใช้ พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดและเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจสดชื่นแจ่มใสควบคู่ไปกับ การท่องเที่ยว เห็นวัฒนธรรมท้องถิ่น และนำสิ่งที่ได้รับมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (วรรณฯ วงษ์วานิช, 2550) เป็นการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา การบำรุงรักษา หรือการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีแก่บุคคล มีขอบเขตกว้างครอบคลุมถึงการบริการทั้งหมดที่ เป็นการดูแลและปรับปรุงสุขภาพในเชิงป้องกันแบบองค์รวม โดยเป็นทางเลือกและความสนใจ ของผู้ใช้บริการที่จะเลือกใช้บริการส่งเสริมสุขภาพระหว่างการเดินทางไปยังต่างประเทศ (Global Wellness Institute, 2015)

การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) หมายถึง การมาใช้บริการเชิงสุขภาพ ที่ช่วยฟื้นฟูร่างกายจากการเจ็บป่วย หรือทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็น รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวเนื่อง และส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบเฉพาะกลุ่มประเภทอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) การท่องเที่ยวเชิงทำอาหาร (Culinary Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) หรือการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) เนื่องจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เดินทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ อาจมีวัตถุประสงค์รองของการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประเภทอื่นได้ (ณัฐพล สิลาวรรณานันท์, 2559)

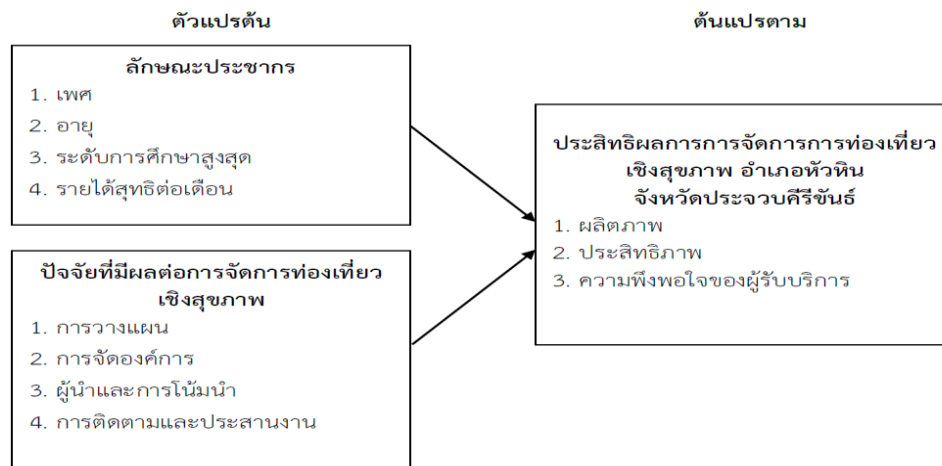
แนวคิดประสิทธิผล

แนวคิดประสิทธิผลองค์การ (Organizational Effectiveness) เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว และมีลักษณะกว้างขวางเป็นประเด็นที่นักทฤษฎีองค์การให้ความสำคัญ เพราะเป็นแก่นของแนวคิดที่ส่งผลต่อ

การขับเคลื่อนองค์การในด้านต่างๆ อีกจำนวนมาก เช่น โครงสร้าง องค์การ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ ธงชัย สันติวงษ์(2537, หน้า 22) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การ เป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด องค์การจะอยู่รอดและมีความมั่นคงเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิผล องค์การความหมายของประสิทธิผลขององค์การที่ใช้กันในกลุ่มผู้บริหารองค์การ คือ ความสามารถขององค์การที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ทำให้เกิดผลผลิตที่บรรลุเป้าหมายขององค์การ และสามารถคงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ประสิทธิผลขององค์การที่ดีที่สุดเป็นการทำให้เป้าหมายขององค์การในสถานการณ์ใดๆ มีความเป็นไปได้ ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ผู้บริหารองค์การต้องการจะบรรลุถึง (พงษ์เทพ จันทสุวรรณ, 2553, หน้า 136) ซึ่งทุกองค์การไม่ว่าจะมีขนาด ประเภท หรือสถานที่ตั้งอย่างไรล้วนต้องการความเจริญก้าวหน้าความอยู่รอด การปรับตัว รักษาสภาพ และไม่ต้องการความขัดแย้งในการทำงาน เหล่านี้เป็นประสิทธิผลขององค์การ ทั้งสิ้น แต่กรณีจะเป็นไปได้ต้องอาศัยการบริหารและการจัดการที่เหมาะสม (Steers, 1977, p. 55) โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์(Globalization) ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็วการแข่งขันระหว่างประเทศทวีความรุนแรงมากขึ้น กฎหมายข้อตกลงระหว่างประเทศ การเปิดเสรี ตลอดจนการรวมกลุ่มกันของประเทศต่างๆ ส่งผลให้องค์การ ทุกองค์การจำเป็นต้องปรับสภาพแวดล้อมภายใน อาทิ ด้านโครงสร้าง การนำองค์การ การวางแผนยุทธศาสตร์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์การจัดการความรู้การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการบริหารจัดการให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วดังกล่าวเพื่อให้การดำเนินการขององค์การบรรลุผลสำเร็จหรือผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนด องค์การมีการพัฒนาและเจริญเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป ในยุคแรกของการศึกษาเรื่องประสิทธิผลขององค์การ มีแนวคิดหลักอยู่ 2 แนวคิด ที่มีความแตกต่างกัน แนวคิดแรกเป็นแนวคิดเกณฑ์วัดประสิทธิผลเชิงเดี่ยว (Ultimate Effectiveness Measures) (Steers, 1977, pp. 11-15) โดยใช้หลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงเท่านั้น ในการวัดประสิทธิผลขององค์การ เช่น วัดจากผลกำไร วัดจากความพึงพอใจ เป็นต้น ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งนั้น มีลักษณะที่แตกต่างกันคือเป็นแนวคิดเกณฑ์วัดประสิทธิผลแบบหลายเกณฑ์(Multivariate Effectiveness Measures) โดยใช้หลายเกณฑ์ในการวัดประสิทธิผลขององค์การ Thorndike (1949, อ้างถึงใน พงษ์เทพ จันทสุวรรณ, หน้า 2553)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ลักษณะประชากร ของผู้ตอบแบบสอบถาม และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ ผู้นำและการโน้มน้าว และการติดตามและประสานงาน ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ (1) ผลผลิตภาพ (2) ประสิทธิภาพ (3) ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่อำเภอหัวหินและ เทศบาลเมืองหัวหิน จำนวน 63,091 คน และขนาดตัวอย่าง จำนวน 400 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนใน พื้นที่อำเภอหัวหินและเทศบาลเมืองหัวหิน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการสำรวจรายการ หรือ Check list มีจุดมุ่งหมายในการทราบข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรฐานวัดแบบของลิเคิร์ท สเกล (Likert scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง 2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน และทำการรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบทั้งหมด นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ค่าเอฟ (F-Test, One-Way ANOVA) และเมื่อพบว่าความแปรปรวนมีความแตกต่างกันจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

2.3 การพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 237 คิดเป็นร้อยละ 59.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 มีรายได้สุทธิต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามและประสานงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ด้านการวางแผน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการจัดองค์การ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.60)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลิตภาพมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.64)

4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการ

ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและรายได้สุทธิต่อเดือน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.862$, $Sig = 0.000$)

6. การพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ร้อยละ 87.5

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่าระดับประสิทธิผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ด้านผลิตภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้วิจัยจะอธิบายเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านผลิตภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นเพราะประชาชนเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีส่วนทำให้เศรษฐกิจขยายตัว ในอำเภอหัวหิน ทำให้ประชาชนในพื้นที่รายได้เพิ่มมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณารถ ดวงอุดม (2557) ที่ศึกษาเรื่องความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาทและพบว่า ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท ด้านผลิตภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นเพราะประชาชนเห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเทศบาลเมืองหัวหินได้มีการจัดสภาพแวดล้อม และมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีการใช้งบประมาณในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร จันทร์ฉาย (2559) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวจากนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่นกรณีศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพบว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวจากนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่นกรณีศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นเพราะประชาชนเห็นว่าเทศบาลหัวหินมีจัดการสภาพแวดล้อมรวมถึงภูมิทัศน์ในหัวหินให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อีกทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตุนายา เพชรสง, ชมพูนุช จิตติถาวร และผกาภาส ชัยรัตน์ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง และพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวดี รังสิมานพ (2564) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโยคะอย่างมีประสิทธิภาพ กรณีศึกษาอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวโยคะที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโยคะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับแนวคิดของตุลา พสุธานนท์ (2547) กล่าวว่า หลักการจัดการมีเป้าหมายอยู่ที่การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานหรือเน้นที่งานมากกว่าบุคคล โดยจะต้องมีการออกแบบและปรับปรุงการดำเนินงานทั้งในด้านต้นทุน คุณภาพ บริการและความรวดเร็วเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิณา รัตนยอดกฤษ (2558) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

4. การพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถพยากรณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ร้อยละ 87.5 โดยปัจจัยด้านการวางแผน ด้านผู้นำและการโน้มน้า และด้านการติดตามและประสานส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของปัทมา ตันติเวชกุล (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งประโยชน์ ต่อการรักษาฟื้นฟูสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) การท่องเที่ยวเชิงทำอาหาร (Culinary Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Eco Tourism) หรือการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) เนื่องจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เดินทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ อาจมีวัตถุประสงค์รองของการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประเภทอื่นได้ ดังนั้นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ มกรมณเฑียร และคณะ (2559) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่วนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการท่องเที่ยวส่งผลต่อประสิทธิภาพการ

บริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่วนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลเมืองหัวหินควรดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

1.2 เทศบาลเมืองหัวหินควรจัดทำแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม มีตัวชี้วัดในประเมินผลอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการจัดการองค์การมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่เทศบาลเมืองหัวหิน ทำการจัดหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านกำลังคน เหมาะสม ฉะนั้น เทศบาลเมืองหัวหินจึงควรมีการจัดฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ บุคลากร ประชาชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ชาวหัวหินและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ ของอำเภอหัวหิน ฉะนั้นเทศบาลเมืองหัวหินจึงควรมีการวางแผนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กับผู้บริหารเทศบาลเมืองหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2559 – 2568*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- ณัฐพล ลีลาวัฒนาพันธ์. (2559). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว*. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2566 จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7622.
- ตุนายา เพชรสง, ชมพูนุช จิตติถาวร และผกามาศ ชัยรัตน์. (พฤษภาคม 2564). ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(5), 269 – 280.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *องค์การและการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ลา มหาพสุธานนท์. (2547). *หลักการจัดการและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร จันทน์ฉาย. (2558). *ประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย. (มกราคม - มิถุนายน 2554). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 18(1), 31 – 50.
- ปัทมิตา ตันติเวชกุล. (เมษายน - มิถุนายน 2546). โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 22(2), 48 – 53.
- พงษ์เทพ จันทสุวรรณ. (2553). ประสิทธิภาพองค์กรปฏิบัติแห่งมโนทัศน์. กรุงเทพฯ: *วารสารร่วมพฤษภ*. 28 (3), หน้า 133
- ภัทรวดี รังสีมานพ. (2564). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยะอย่างมีประสิทธิภาพ กรณีศึกษาอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชนินทร์ อยู่เพชร และคณะ. (2555). *การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืน*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรนาถ ดวงอุดม. (มกราคม - มิถุนายน 2557). ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 1(1), 35 – 53.
- วรรณภา วงษ์วานิช. (2550). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิณา รัตนยอดกฤษ. (2558). *ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี, ปทุมธานี.
- สมศักดิ์ มกรมณเฑียร และคณะ. (มกราคม - เมษายน 2559). การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่วนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 9(1), หน้า 82 – 96.
- Global Wellness Institute. (2015). *2013 & 2014 The Global Wellness Tourism Economy*. United States, Florida: Global Wellness Institute.

Steers, R. M. (1977). Antecedents and outcomes of organizational commitment. *Administrative Science Quarterly*, 22(1), 46-56.